

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Навчально-науковий інститут неперервної освіти
Кафедра публічного управління та адміністрування

УЗГОДЖЕНО

Директор ННІНО

Артем СЛЮНЯЄВ

« 28 » 10 2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН

« 02 » 11 2022 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Основи місцевого самоврядування»

Галузь знань: 28 «Публічне управління та адміністрування»

Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

Освітньо-професійна програма: «Публічне управління та адміністрування»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	8	120/4,0	36	24	–	60	(1) ДЗ 8с.	-	іспит 8с.
Заочна	8, 9	120/4,0	8	8	–	104	КР (д) 9с.	-	іспит 9с.

Індекс: НБ – 11 - 281/21-2.1.34

НБ – 11 - 281з/21-2.1.34

СМЯ НАУ РП 17.05 (48)–01–2022

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи місцевого самоврядування»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 17.05 (48)-01-2022
		стор. 2 з 12	

Робочу програму навчальної дисципліни «Основи місцевого самоврядування» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування», навчальних та робочих навчальних планів № НБ – 11 - 281/21, № РБ – 11 - 281/22, № НБ – 11 - 281з/21, № РБ – 11 - 281з/22 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробив:

Завідувач кафедри / Лариса МЕЛЬНИЧУК /

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування», спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» – кафедри публічного управління та адміністрування, протокол № 1 від «25» 08 2022 р.

Гарант освітньо-професійної програми /Тетяна ГОГОЛЬ /

Завідувач кафедри / Лариса МЕЛЬНИЧУК /

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Навчально-наукового інституту неперервної освіти, протокол № 1 від «7» 09 2022 р.

Голова НМРР /Наталія ГРУЩИНСЬКА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає досягнути навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна...	5
1.4. Міждисциплінарні зв'язки.....	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни.....	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план.....	8
2.4. Домашнє завдання, завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).....	8
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.....	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих здобувачем вищої освіти знань та вмінь	10

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Основи місцевого самоврядування» розроблена на основі Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання, затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце: дисципліна «Основи місцевого самоврядування» є важливою складовою формування профілю фахівця у галузі публічного управління та адміністрування і належить до циклу дисциплін професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Метою навчальної дисципліни є оволодіння здобувачами вищої освіти системи знань про місцеве самоврядування як суспільне явище та складову публічного управління з притаманною їй організаційною та функціональною структурою, специфіку інституту місцевого самоврядування в контексті фундаментальних засад демократичного врядування, здійснення реформи децентралізації влади.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- оволодіння теоретичними основами місцевого самоврядування як складової публічного управління, сучасними знаннями про склад, статус та функції органів місцевого самоврядування;
- ознайомлення з підходами до формування організаційної та функціональної структури органів місцевого самоврядування;
- вивчення конституційно-правових основ місцевого самоврядування в Україні, загальних засад функціонування представницьких і виконавчих органів місцевого самоврядування;
- формування навичок відстеження та оцінювання тенденцій і проблем функціонування місцевого самоврядування, вироблення пропозицій щодо їх вирішення.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

(ПРН 2) Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою

(ПРН 4) Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування

(ПРН 5) Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування

(ПРН 6) Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування

(ПРН 8) Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

(ПРН 10) Уміти користуватися системою електронного документообігу.

(ПРН 16) Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності

(ПРН19) Розуміти технології підготовки та експертизи проєктів нормативно-правових актів у різних сферах діяльності.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

(ЗК 1) Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями

(ЗК 7) Здатність планувати та управляти часом.

(ЗК 9) Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

(ФК 2) Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів

(ФК 5) Здатність використовувати систему електронного документообігу

(ФК 9) Здатність впроваджувати інноваційні технології.

(ФК 13) Здатність виробляти рішення з питань організації публічної служби, роботи органів публічної влади

1.4. Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна «Основи місцевого самоврядування» базується на знаннях дисциплін «Вступ до публічного управління та адміністрування», «Конституційне право», «Державне та регіональне управління». Отримані знання можуть бути використані при підготовці кваліфікаційної роботи та практичної діяльності, пов'язаної з публічним управлінням.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля № 1 «Теоретичні та нормативно-організаційні основи місцевого самоврядування», який є логічною завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги модуля

Модуль №1 «Теоретичні та нормативно-організаційні основи місцевого самоврядування»

Інтегровані вимоги до модуля №1:

знати:

- теоретичні основи місцевого самоврядування як складової публічного управління;
- основні теорії місцевого самоврядування;
- складові елементи системи місцевого самоврядування;
- конституційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні;
- склад, статус та функції органів місцевого самоврядування;
- загальні засади функціонування представницьких і виконавчих органів місцевого самоврядування;

ВМІТИ:

- давати оцінку комплексу проблем місцевого самоврядування;
- відслідковувати і оцінювати тенденції в місцевому самоврядуванні;
- аналізувати, прогнозувати напрями діяльності органів місцевого самоврядування в Україні;
- оцінювати наслідки реформи децентралізації та місцевого самоврядування в Україні;
- виробляти пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правової бази у місцевого самоврядування.

Тема 1. Місцеве самоврядування як складова публічного управління.

Зміст. Поняття та ознаки місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування як форма народовладдя й публічної влади. Місцеве самоврядування як публічна влада територіального колективу на самостійне вирішення питань місцевого значення. Право громадян на участь у місцевому самоврядуванні. Принципи місцевого самоврядування. Автономність місцевого самоврядування по відношенню до державної влади. Європейська Хартія місцевого самоврядування та Всесвітня Декларація місцевого самоврядування. Правова природа міжнародних стандартів місцевого самоврядування.

Тема 2. Теоретичні основи місцевого самоврядування

Зміст. Вчення про природні права людини і громадянське суспільство як основа теорії місцевого самоврядування. Теорія природних прав вільної громади. Громадівська теорія місцевого самоврядування. Державницька теорія місцевого самоврядування. Головні напрями державницької теорії – політичний і юридичний. Теорія соціального обслуговування. Основні моделі місцевого самоврядування: англосаксонська та континентальна (французька). Змішана, іберійська, радянська моделі місцевого самоврядування.

Тема 3. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування.

Зміст. Конституційне закріплення місцевого самоврядування в Україні. Система законодавчо-правових актів, що визначають функціонування місцевого самоврядування. Предмет місцевого самоврядування. Повноваження місцевого самоврядування. Власні і делеговані повноваження місцевого самоврядування. Функції місцевого самоврядування.

Організаційно-правова, матеріальна і фінансова основи місцевого самоврядування

Тема 4. Система місцевого самоврядування

Зміст. Система місцевого самоврядування. Органи місцевого самоврядування первинного і вторинного рівня. Система органів місцевого самоврядування територіальної громади. Система повноважень місцевого самоврядування. Система форм здійснення місцевого самоврядування. Форми безпосередньої та представницької демократії у здійсненні місцевого самоврядування.

Тема 5. Територіальна громада у системі місцевого самоврядування.

Зміст. Територіальна громада як елемент системи місцевого самоврядування. Поняття територіальної громади. Види територіальних громад. Функції і повноваження територіальних громад. Перспективні напрями формування сучасних територіальних громад. Механізми підвищення спроможності територіальних громад на засадах їх об'єднання та налагодження співробітництва між ними. Засади й механізми ефективного функціонування системи місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад

Тема 6. Добровільне об'єднання територіальних громад.

Зміст. Створення об'єднаних територіальних громад. Принципи добровільного об'єднання територіальних громад. Суб'єкти добровільного об'єднання територіальних громад. Основні умови добровільного об'єднання територіальних громад. Порядок добровільного об'єднання територіальних громад. Порядок добровільного приєднання до об'єднаних територіальних громад. Державна підтримка добровільного об'єднання територіальних громад та добровільного приєднання до об'єднаних територіальних громад. Спроможна територіальна громада. "Розумне зростання" в об'єднаних територіальних громадах.

Тема 7. Представницькі органи у системі місцевого самоврядування: порядок формування та компетенція.

Зміст. Поняття представницького органу місцевого самоврядування. Система місцевих рад як представницьких органів місцевого самоврядування. Правовий статус представницьких органів місцевого самоврядування в Україні. Склад ради. Функції і компетенція представницьких органів місцевого самоврядування. Повноваження сільських, селищних, міських рад. Повноваження районних і обласних рад. Дострокове припинення повноважень ради. Організація діяльності представницьких органів місцевого самоврядування.

Тема 8. Формування і функціонування виконавчих органів місцевого самоврядування

Зміст. Виконавчі органи місцевого самоврядування в Україні. Виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті ради порядок формування і структура. Відділи, управління та інші виконавчі органи сільської, селищної, міської, районної у місті ради. Повноваження

виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради. Організація роботи виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради. Старости у структурі виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради. Повноваження старости. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Тема 9. Служба в органах місцевого самоврядування

Зміст. Поняття і принципи служби в органах місцевого самоврядування. Порядок проходження служби в органах місцевого самоврядування. Правовий статус муніципальних службовців, їх права та обов'язки. Атестація муніципальних службовців. Припинення служби в органах місцевого самоврядування.

2.3. Тематичний план.

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС	Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Теоретичні та нормативно-організаційні основи місцевого самоврядування»									
1.1	Міське самоврядування як складова публічного управління.	8 семестр				8 семестр			
		12	2 2	2	6	17	2	-	13
1.2	Теоретичні основи місцевого самоврядування	14	2 2	2 2	6	-	-	-	-
1.3	Конституційно-правові основи місцевого самоврядування.	12	2 2	2	6	17	2	-	13
1.4	Система місцевого самоврядування	14	2 2	2 2	6	-	-	-	-
1.5	Територіальна громада у системі місцевого самоврядування.	12	2 2	2	6	9 семестр			
						13	-	-	13
1.6	Добровільне об'єднання територіальних громад.	12	2 2	2	6	17	2	2	13
1.7	Представницькі органи у системі місцевого самоврядування: порядок формування та компетенція	14	2 2	2 2	6	13	-	2	13
1.8	Формування і функціонування виконавчих органів місцевого самоврядування.	9	2 2	2	3	17	2	2	13
1.9	Служба в органах місцевого самоврядування	6	2 -	2	2	13	-	2	13
1.10.	Модульна контрольна робота	8	2	-	6	5	-	-	5
1.11	Домашнє завдання /контрольна (домашня) робота (ЗФН)	8	-	-	8	8	-	-	8

Усього за модулем №1	120	36	24	60	120	8	8	104
Усього за навчальною дисципліною	120	36	24	60	120	8	8	104

2.4. Домашнє завдання, завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)

Домашнє завдання, контрольна (домашня) робота (ЗФН) з дисципліни виконується з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь, набутих здобувачами вищої освіти у процесі засвоєння навчального матеріалу з дисципліни, систематизація отриманих знань у процесі самостійної підготовки у міжсесійний період.

Виконання, оформлення та захист контрольної роботи здійснюється здобувачами вищої освіти в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

2.5. Перелік питань для підготовки екзамену

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової контрольної роботи розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджується на засіданні кафедри та доводиться до відома здобувачів вищої освіти.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог);
- наочні (демонстрація, ілюстрація);
- практичні (рішення задач, ділові ігри).

Також для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти під час вивчення даної навчальної дисципліни використовуються такі навчальні технології як робота в малих групах, кейси, семінар-дискусія, рольова гра тощо.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1 Кравченко В. В., Бородін Є. І., Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. Дніпро : ГРАНІ, 2018. 147 с.

3.2.2. Місцеве самоврядування в Україні: євроінтеграційний шлях : колект. монографія / [Артеменко А. Г. та ін.] ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Руслана Плюща. Київ : РІДНА МОВА, 2016. 805 с.

3.2.3. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні : колект. монографія / [Белец Ж. А. та ін.] ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Руслана Плюща. Київ : Рідна мова, 2016. 742 с.

3.2.4. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень : навч. посіб. / [А. П. Лелечко та ін.] ; [Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, ГО "Ін-т громадян. сусп-ва", Рада Європи]. Київ : [б. в.], 2017. 112 с.

3.2.5. Місцеве самоврядування : підручник / [О. В. Берданова та ін. ; за ред. В. М. Вакуленка, Ю. Ф. Дехтяренка, В. С. Куйбіди] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ : НАДУ, 2019. 671 с.

3.2.6. Овчаренко В. А. Місцеве самоврядування в Україні: історичні витоки, становлення та перспективи : монографія. Київ : Логос, 2014. 911 с.

3.2.7. Чернеженко О. М. Місцеве самоврядування в Україні та державах-учасницях ЄС: конституційне регулювання й організаційні моделі : монографія / Нац. акад внутр. справ. Київ : Ліра-К, 2018. 379 с.

Допоміжна література

3.2.8 Мельничук Л. М. Державне управління соціальним розвитком регіонів: реалії та перспективи. Луцьк, 2018. 440 с.

3.2.9. Місцеве самоврядування: понятійно-термінологічний словник / [І. Л. Сазонець та ін.] ; за ред. І. Л. Сазонця ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. Рівне : НУВГП, 2020. 171 с.

3.2.10. Публічне управління як системне суспільне явище: підручник / за заг. ред. д.і.н., професора кафедри Михненко А. М., д.е.н., професора кафедри Грущинської Н. М. К. НАУ, 2019. 516 с.

3.3. Інтернет-ресурси

3.3.1 Асоціація міст України URL:<https://auc.org.ua/>

3.3.2 Верховна Рада України. URL: www.rada.gov.ua

3.3.3 Децентралізація в Україні <https://decentralization.gov.ua>

3.3.4. Науково-технічна бібліотека НАУ. URL: www.lib.nau.edu.ua/main/

3.3.5. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: www.president.gov.ua

3.3.6. Урядовий портал. URL: www.kmu.gov.ua

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної здобувачами вищої освіти навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Модуль № 1		
«Теоретичні та нормативно-організаційні основи місцевого самоврядування»		
Виконання практичних завдань	30	30

Виконання домашнього завдання/контрольної (домашньої) роботи	30	30
<i>Для допуску до модульної контрольної роботи слід набрати не менше</i>	36	-
Виконання модульної контрольної роботи	20	-
Усього за модулем № 1	80	60
Семестровий екзамен	20	40
Усього за дисципліною	100	100

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються здобувачу вищої освіти, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих за окремі види виконаної навчальної роботи, становить модульну рейтингову оцінку.

4.4. Підсумкова модульна рейтингова оцінка розраховується як сума модульних рейтингових оцінок. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	0302	02.11.22	Григорів Миколай	<i>[Signature]</i>	-

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				